

EBA/GL/2023/03

31. ožujka 2023.

Smjernice

o izmjeni Smjernica EBA/2021/02 na temelju članka 17. i članka 18. stavka 4. Direktive (EU) 2015/849 o dubinskoj analizi stranaka i čimbenicima koje bi kreditne i financijske institucije trebale uzeti u obzir pri procjeni rizika od pranja novca i financiranja terorizma koji je povezan s pojedinačnim poslovnim odnosima i povremenim transakcijama („Smjernice o čimbenicima rizika od pranja novca i financiranja terorizma“)

1. Obveze usklađivanja i izvješćivanja

Status ovih smjernica

1. Ovaj dokument sadržava Smjernice izdane na temelju članka 16. Uredbe (EU) br. 1093/2010¹. U skladu s člankom 16. stavkom 3. Uredbe (EU) br. 1093/2010 nadležna tijela i kreditne i financijske institucije moraju ulagati napore da se usklade sa smjernicama.
2. U smjernicama se iznosi EBA-ino stajalište o odgovarajućim nadzornim praksama unutar Europskog sustava financijskog nadzora ili o tome kako bi se pravo Unije trebalo primjenjivati u određenom području. Nadležna tijela utvrđena u članku 4. točki 2. Uredbe (EU) br. 1093/2010 na koja se smjernice primjenjuju trebala bi se s njima uskladiti tako da ih na odgovarajući način uključe u svoje prakse (npr. izmjenama svojeg pravnog okvira ili nadzornih postupaka), uključujući u slučajevima kada su smjernice ponajprije usmjerene na institucije.

Zahtjevi izvješćivanja

3. U skladu s člankom 16. stavkom 3. Uredbe (EU) br. 1093/2010 nadležna tijela moraju obavijestiti EBA-u o tome jesu li usklađena ili se namjeravaju uskladiti s ovim smjernicama ili, u suprotnome, navesti razloge za neusklađenost do 03.10.2023. U slučaju izostanka obavijesti u tom roku EBA će smatrati da nadležna tijela nisu usklađena. Obavijesti bi se trebale slati podnošenjem obrasca koji je dostupan na mrežnim stranicama EBA-e s naznakom „EBA/GL/2023/03”. Obavijesti bi trebale dostaviti osobe s odgovarajućim ovlastima za izvješćivanje o usklađenosti u ime svojih nadležnih tijela. Svaka se promjena statusa usklađenosti isto tako mora prijaviti EBA-i.
4. Obavijesti će se objaviti na mrežnim stranicama EBA-e u skladu s člankom 16. stavkom 3.

¹ Uredba (EU) br. 1093/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o osnivanju europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za bankarstvo), kojom se izmjenjuje Odluka br. 716/2009/EZ i stavlja izvan snage Odluka Komisije 2009/78/EZ (SL L 331, 15.12.2010., str. 12.).

2. Predmet, područje primjene i definicije

Definicije

5. Za potrebe ovih smjernica primjenjuju se sljedeće definicije:

Neprofitne organizacije

Neprofitna organizacija je pravna osoba ili struktura ili organizacija koja se primarno bavi prikupljanjem ili isplatom novčanih sredstava, na primjer, u dobrotvorne, vjerske, kulturne, obrazovne, društvene ili bratske svrhe.

3. Provedba

Datum početka primjene

6. Ove se smjernice počinju primjenjivati 03.11.2023.

4. Smjernica o strankama koje su neprofitne organizacije

Smjernica 2. 7. točka (d) zamjenjuje se sljedećim:

2.7.(d) Ako je stranka neprofitna organizacija, društva bi trebala primjenjivati kriterije utvrđene u prilogu.

Dodaje se sljedeći prilog:

Prilog: Stranke koje su neprofitne organizacije

1. Pri prvoj procjeni profila rizika stranke ili potencijalne stranke koja je neprofitna organizacija, društva bi trebala osigurati da dobro razumiju upravljanje neprofitnom organizacijom, način na koji se financira, njezine aktivnosti, gdje posluje i tko su njezini korisnici. Nisu sve neprofitne organizacije na sličan način izložene riziku od pranja novca / financiranja terorizma, a društva bi trebala poduzeti mjere na temelju procjene rizika kako bi razumjela sljedeće:
 - a) tko kontrolira stranku i tko su njezini stvarni vlasnici. U tom bi kontekstu društva trebala utvrditi upravitelje neprofitne organizacije ili osobe s jednakovrijednom funkcijom, njezino upravljačko tijelo i sve osobe koje imaju kontrolu ili utjecaj nad neprofitnom organizacijom. U tu bi se svrhu društva trebala služiti informacijama kao što su pravni status neprofitne organizacije, opis upravljačke strukture neprofitne organizacije i/ili popis pravnih zastupnika.
 - b) način financiranja neprofitne organizacije (privatne donacije, državna sredstva itd.). U tu bi se svrhu društva trebala služiti informacijama o bazi donatora, izvorima financiranja i metodama prikupljanja sredstava, kao što su godišnja izvješća i financijski izvještaji.
 - c) koji su ciljevi poslovanja stranke. U tu bi se svrhu društva trebala služiti informacijama kao što su izjava o misiji stranke, popis njezinih programa i povezanih proračuna, aktivnosti i usluga koje pruža.
 - d) koje kategorije korisnika ostvaruju koristi od aktivnosti stranke (na primjer, izbjeglice, pravni subjekti koji primaju pomoć putem usluga neprofitne organizacije ili slično). Dokumentacija prikupljena u tu svrhu može uključivati izjave o misiji ili dokumente povezane s kampanjom.
 - e) koje će transakcije neprofitna organizacija vjerojatno zahtijevati, na temelju svojih ciljeva i profila aktivnosti, uključujući plaćanje osoblja ili pružatelja usluga u inozemstvo, te očekivanu učestalost, veličinu i zemljopisno odredište takvih transakcija. U tu bi se svrhu društva trebala služiti informacijama kao što su organizacijska shema, objašnjenja organizacijske strukture neprofitne organizacije, popis jurisdikcija u kojima se isplaćuju plaće osoblja i broj zaposlenika kojima će se isplaćivati plaće u svakoj od njih.
 - f) gdje neprofitna organizacija provodi svoje programe i/ili poslovanje, osobito obavlja li neprofitna organizacija svoje aktivnosti samo na domaćoj razini ili u drugim jurisdikcijama povezanima s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma te u visokorizičnim trećim zemljama. U tu bi se svrhu društva trebala služiti informacijama kao što su popis svih programa, aktivnosti i usluga koje pruža neprofitna organizacija, kao i popis zemljopisnih područja u kojima djeluje, uključujući njezino sjedište i operativna područja. Društva bi također trebala procijeniti, za potrebe smjernice 8., je li vjerojatno da će transakcije neprofitne organizacije uključivati izvršenje plaćanja s institucijom iz treće zemlje.

Čimbenici rizika

2. Pri utvrđivanju rizika povezanog sa strankama koje su neprofitne organizacije, društva bi trebala razmotriti barem sljedeće čimbenike rizika i procijeniti ih na temelju osjetljivosti na rizik:

Upravljanje i izvršavanje kontrole

- a) Ima li neprofitna organizacija pravni status na temelju nacionalnog zakonodavstva ili nacionalnog zakonodavstva druge države članice? Postoje li dokumenti u kojima su utvrđeni načini upravljanja i upravitelji neprofitne organizacije, članovi njezina upravljačkog tijela ili druge osobe koje imaju kontrolu nad neprofitnom organizacijom?
- b) Je li za uspostavu pravne strukture neprofitne organizacije potrebno dokazati sposobnost upravljanja njezina blagajnika ili rukovoditeljâ?
- c) Je li pravnom strukturom neprofitne organizacije propisano objavljivanje financijskih izvještaja na godišnjoj osnovi?

Ugled / nepovoljni napisi u medijima

- d) U kojoj je mjeri društvima teško utvrditi dobar ugled neprofitne organizacije i njezinih rukovoditelja? Postoji li dobar razlog zbog kojeg bi to moglo biti teško, primjerice zbog toga što je neprofitna organizacija uspostavljena tek nedavno, npr. u posljednjih 12 mjeseci?
- e) Jesu li relevantni, pouzdani i neovisni izvori neprofitnu organizaciju povezali s ekstremizmom, ekstremističkom propagandom ili podupiranjem terorizma i terorističkim aktivnostima?
- f) Je li neprofitna organizacija na temelju relevantnih, pouzdanih i neovisnih izvora uključena u povredu propisa ili kriminalne aktivnosti, uključujući slučajeve povezane s pranjem novca i financiranjem terorizma?

Metode financiranja

- g) Je li financiranje neprofitne organizacije transparentno i odgovorno ili teško za pratiti? Dokumentira li neprofitna organizacija javno svoje izvore financiranja i jesu li oni predmet vanjskih revizija?
- h) Podrazumijevaju li metode financiranja neprofitne organizacije rizike od pranja novca i financiranja terorizma? Oslanja li se neprofitna organizacija u potpunosti ili u velikoj mjeri na novčane donacije, kriptoimovinu ili skupno financiranje? Usmjeravaju li se izvori financiranja neprofitne organizacije kroz sustav plaćanja?
- i) Financira li se neprofitna organizacija djelomično ili većim dijelom sredstvima privatnih donatora ili donatora iz jurisdikcija povezanih s višim rizikom od pranja novca i financiranja terorizma ili visokorizičnih trećih zemalja za koje su utvrđeni strateški nedostaci u njihovom režimu SPNFT-a?

Poslovanje u jurisdikcijama povezanima s višim rizikom od pranja novca i financiranja terorizma te u visokorizičnim trećim zemljama

- j) Djeluje li neprofitna organizacija, odnosno pruža li pomoć u jurisdikcijama povezanim s višim rizikom od pranja novca i financiranja terorizma (kako je procijenjeno na temelju čimbenika rizika navedenih u glavi I. ovih smjernica) ili u visokorizičnim trećim zemljama (kako je utvrdila Komisija u skladu s člankom 9. stavkom 2. Direktive (EU) 2015/849) ili u zonama sukoba?
- k) U slučaju takvih situacija, oslanja li se neprofitna organizacija na treće strane ili posrednike pri obavljanju svojih aktivnosti i može li objasniti narav ispunjavanja obveza? Može li neprofitna organizacija u tom kontekstu pratiti i provoditi odgovarajući nadzor nad načinom na koji te treće osobe ispunjavaju svoje obveze?
- l) Je li vjerojatno da će poslovni odnos s neprofitnom organizacijom uključivati izvršavanje transakcija s respondentnom institucijom koja se nalazi u jurisdikcijama koje su povezane s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma ili visokorizičnim trećim zemljama?

3. Društva bi također trebala razmotriti barem sljedeće čimbenike koji mogu pridonijeti smanjenju rizikâ:

- a) Uloge i odgovornosti upravljačkog tijela neprofitne organizacije i njezinih rukovoditelja jasno su dokumentirane.
- b) Neprofitna organizacija zakonski je obvezana svake godine objavljivati svoje financijske izvještaje ili godišnje izvješće u kojem se utvrđuju izvori sredstava, glavna svrha aktivnosti neprofitne organizacije i kategorije korisnika njezinih programa.
- c) Neprofitna organizacija može dokazati da jest ili da je bila podvrgnuta neovisnim preispitivanjima ili vanjskim revizijama.
- d) Neprofitna organizacija uživa dobar javni ugled s obzirom na relevantne, pouzdane i neovisne izvore.
- e) Neprofitna organizacija prima sredstva od vlada, nadnacionalnih ili međunarodnih organizacija koje nisu povezane s visokorizičnim trećim zemljama ili s jurisdikcijama s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma te se izvor njezina financiranja može jasno utvrditi.
- f) Neprofitna organizacija ni na koji način nije povezana s visokorizičnim trećim zemljama ili, ako jest povezana, može dokazati da je poduzela odgovarajuće mjere za ublažavanje rizika od pranja novca i financiranja terorizma (primjerice, imenovala je osoblje zaduženo za usklađenost u području sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma ili je osmislila postupke za utvrđivanje kategorija korisnika neprofitne organizacije i procjenu povezanih rizika od pranja novca i financiranja terorizma).
- g) Aktivnosti i korisnici neprofitne organizacije ne izlažu neprofitnu organizaciju višem riziku od pranja novca i financiranja terorizma.

h) Neprofitna organizacija pruža pomoć i potporu pojedincima isključivo putem izravne materijalne pomoći, kao što je pružanje informatičke opreme ili medicinskih uređaja.

4. U slučaju da neprofitna organizacija provodi aktivnosti u jurisdikcijama koje podliježu sankcijama EU-a ili UN-a, društva bi trebala utvrditi primjenjuju li se na neprofitnu organizaciju odredbe povezane s humanitarnom pomoći i izuzećima u režimima financijskih sankcija EU-a/UN-a, kao što su izuzeća ili odstupanja humanitarnog karaktera. Pri odlučivanju o načinu pružanja usluga tim strankama i u skladu s vlastitim obvezama u pogledu zamrzavanja imovine, društva bi trebala pribaviti dokaze koji pružaju razumno jamstvo da neprofitna organizacija provodi svoje aktivnosti u tim jurisdikcijama u skladu s izuzećima predviđenima režimom ili da se na nju primjenjuje odstupanje koje je odobrilo relevantno nadležno tijelo.

5. Za potrebe početne provjere i tijekom čitavog poslovnog odnosa nakon njegova uspostavljanja, društva bi trebala poduzimati potrebne mjere kako bi razumjela kako neprofitna organizacija djeluje i provodi svoje aktivnosti. Društva za koja je vjerojatno da će imati stranke koje su neprofitna organizacija, primjerice jer pružaju usluge prijenosa sredstava ili usluge tekućeg računa, trebala bi razmotriti uspostavu posebne kontaktne točke za tu posebnu kategoriju stranaka kako bi dobro razumjela način na koji je sektor uspostavljen i na koji funkcionira.